

УДК 330.341.1

*С.А. ВОЛОДІН, доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НААН, науковий директор
Інститут інноваційного провайдингу
О.І. ЧЕКАМОВА, науковий співробітник
Інститут рису НААН*

Теоретичні засади формування і реалізації інноваційного потенціалу в розвитку економіки

Постановка проблеми. Перехід до нової економічної системи, що відповідає сучасним науково-технічним, технологічним умовам і перспективам світової цивілізації, можливий лише за умови розвитку інноваційним шляхом. Для аграрної науки на нинішній час злободенними є питання конкурентоспроможності власних наукових розробок, формування дієвого механізму доведення розробок до стану інновацій та реалізації їх, що дасть можливість одержати додаткові джерела фінансування подальших наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням інноваційного розвитку вітчизняної економіки, створення і трансферу інновацій присвячені праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, таких як В.П. Александрова [1], Г.О. Андрощук [2], І. Ансофф [3], Ю.Ф. Бажал [4], Х. Барнетт [24], С.В. Валдайцев [7], С.А. Володін [8], В.М. Геєць [10], П. Друкер [25], О.В. Крисальний [13], Л.І. Курило [14], Ю.О. Лупенко та О.Г. Шпикуляк [12], Г. Менш [28], Б. Санто [19], Б. Твісс [30], Р.А. Фатхутдінов [21], Л.І. Федулова [22], С. Фрімен [26], Ю.Ф. Шкворець [23], Й. Шумпетер [29] й інші.

У наукових працях активно висвітлюються питання державного регулювання, організаційно-економічні аспекти інноваційної діяльності, механізм запровадження інновацій у виробництво. Проте недостатньо вивче-

ними є питання ефективної організації процесу створення конкурентоспроможних інновацій, які відповідають потребам ринку.

Проте існуючі наукові дослідження, вивчення сучасної практики функціонування наукових установ аграрної сфери дають підстави стверджувати, що їхня інноваційна діяльність має фрагментарний характер, не сформований механізм перетворень власне наукової продукції в інновацію та процес реалізації цієї інновації. Для запровадження інноваційної моделі розвитку науки, забезпечення правової охорони результатів наукових досліджень, їх конкурентоспроможності й ефективного використання інтелектуальної продукції наукових установ у системі Національної академії аграрних наук України створюється інноваційна інфраструктура, напрацьовуються відповідні механізми. Тому своєчасним і необхідним є подальше вдосконалення підходів до реалізації інноваційної складової науково-інноваційного процесу в сфері аграрної науки, розробки ефективних механізмів організації інноваційного процесу в наукових установах аграрної сфери з метою підвищення ефективності роботи аграрної науки. Цим і зумовлюється актуальність дослідження та його практична цінність.

Метою статті є формування ефективної системи продукування конкурентоспроможних наукових розробок, перетворення їх в інновації й трансфер інновацій за системою інноваційного провайдингу.

© С.А. Володін, О.І. Чекамова, 2017

Виклад основних результатів дослідження. Інтелектуальна економіка (знань, інноваційна) – тип економіки, заснованої на потоці інновацій, на постійному технологічному удосконаленні, на виробництві й експорті високотехнологічної продукції з дуже високою доданою вартістю самих технологій. Вважається, що при цьому прибуток створює інтелект новаторів і вчених, інформаційна, а не матеріальна сфера (індустріальна економіка) й не концентрація фінансів (капіталу).

У процесі науково-інноваційної діяльності виникає питання щодо її ефективності. Вирішення цього питання лежить у площині оцінки результатів, одержаних у процесі науково-інноваційної діяльності. Як критерій такої оцінки пропонується використовувати інноваційний потенціал науково-технічної продукції.

У «Російському тлумачному словнику» під потенціалом розуміється сукупність засобів, можливостей у якій-небудь області [15, с. 518].

У тлумачному словнику С. І. Ожегова та Н. Ю. Шведової дається таке визначення потенціалу: «...ступінь потужності в якому-небудь відношенні, сукупність яких-небудь засобів, можливостей...» [17, с. 571].

У [20, с. 1046] зазначається: «Потенціал - джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути використані для рішення якого-небудь завдання, досягнення певної мети; можливості окремої особи, суспільства, держави в певній галузі».

У [6] під потенціалом розуміються засоби, запаси, джерела, які є в наявності й можуть бути мобілізовані, задіяні, використані для досягнення певної мети, здійснення плану, розв'язання якого-небудь завдання; можливості окремої особи, суспільства, держави в певній галузі.

Поняття потенціалу розглядають як можливість використання наявних ресурсів для досягнення певних цілей. У цьому контексті термін «інноваційний» стосовно потенціалу визначає цільовий вектор, направленість на комерціалізацію новацій.

Щодо визначення терміна «інноваційний потенціал», одні дослідники ототожнюють його з можливістю використання (здатність

та готовність до використання), інші – з сукупністю засобів, що використовуються при інноваційній діяльності. Зважаючи, що поняття здатності й готовності до використання розкриваються через сукупність засобів і ресурсів, маємо визначення інноваційного потенціалу як наявності та готовності до використання сукупності певних ресурсів для ведення інноваційної діяльності. Тут слід зауважити щодо поняття сукупності. В даному випадку варто говорити не про сукупність, а про комплекс взаємозв'язаних і взаємозумовлених об'єктів (засобів та ресурсів), або іншими словами – систему засобів і ресурсів. Тоді необхідно уточнити визначення інноваційного потенціалу: під терміном «інноваційний потенціал» розглядається наявність та готовність до використання системи засобів і ресурсів для досягнення цілей інноваційної діяльності. Реалізація інноваційного потенціалу буде тим вища, чим більший ступінь використання інноваційних ресурсів та їхня взаємодія в досягненні результатів інноваційної діяльності.

Поняття інноваційного потенціалу загалом використовують щодо певного суб'єкта, який розглядається, – країни, регіону, галузі, окремої організації.

В науковій економічній літературі поняття інноваційного потенціалу застосовується до об'єктів на різних рівнях структурованості економічної системи:

інноваційний потенціал національної економіки (макрорівень);

інноваційний потенціал галузі (мезорівень);

інноваційний потенціал окремого підприємства (мікрорівень).

Продовжуючи дану класифікацію, розглянемо також інноваційний потенціал інноваційного продукту (нанорівень) як найнижчий рівень економічної системи. Всі розглянуті рівні інноваційного потенціалу взаємозв'язані, доповнюють, забезпечують і визначають один одного. Інноваційний потенціал продукту є основним критерієм інноваційного потенціалу на вищих рівнях, тому питання його підвищення набувають особливої актуальності.

Із погляду ефективності науково-інноваційної діяльності актуальним є питан-

ня аналізу та оцінки інноваційного потенціалу для досягнення поставленої мети. Чим вищий потенціал, тим більші можливості реалізовувати інновації.

Щодо оцінки економічного, інноваційного, науково-технічного потенціалу традиційно використовується ресурсний підхід, який передбачає оцінку наявних ресурсів об'єкта дослідження. Такий підхід має право на існування, але він не є конструктивним для визначення інноваційного потенціалу продукту. В рамках ресурсного підходу акцентується увага на окремих ресурсах, а не на шляхах і можливостях їх використання. Нами пропонується програмно-цільовий підхід до оцінювання інноваційного потенціалу інтелектуальних продуктів (планування й виконання проектів ведеться не від наявних ресурсів, а від поставлених цілей), який усуває зазначену вище проблему: для оцінювання обираються параметри, спрямовані на досягнення мети науково-інноваційного процесу, що дає можливість говорити про конструктивний характер даного оцінювання (в самому оцінюванні закладаються шляхи досягнення заданих цілей).

Науково-інноваційна діяльність поєднує окремі складові в єдиний комплекс із метою продукування інновацій та висуває до результатів такої діяльності вимоги мати ознаки також і новизни, яка трансформується в новизну споживчих характеристик інноваційного продукту, і комерційної придатності. Сформувавши низку параметрів для оцінки таких ознак, матимемо систему параметрів, визначивши які можна оцінити інноваційний потенціал створюваної науково-інноваційної продукції.

У даному контексті інноваційність науки – це придатність результатів наукових досліджень до комерціалізації, іншими словами, це інноваційний потенціал результатів науково-інноваційної діяльності.

Поняття інновації тісно пов'язане з творчою діяльністю, адже новація з'являється в результаті творчого розв'язання технічної, технологічної, організаційної або інших проблем. Ці рішення характеризуються такими критеріями:

- високий рівень, революційність та тривалий термін використання;
- містять нові творчі ідеї;
- мають широкий спектр застосування;
- можуть використовуватись (адаптуватись до умов) іншими організаціями;
- у результаті реалізації цих рішень створюється додана вартість;
- вносять свій вклад у досягнення бізнесових цілей [8].

Товаром, що пропонується на наукоємному ринку науковою сферою, є науково-технічна продукція, яка користується попитом короткий проміжок часу в зв'язку з поступовою втратою новизни. Створення науково-технічної продукції потребує певного часу, але на сучасному етапі спостерігається прискорення темпів змін виробничого процесу, що викликає необхідність прискорення генерації інноваційних рішень із метою підтримання високого рівня новизни інноваційних продуктів.

У понятті науково-інноваційної діяльності поєднуються наукова й інноваційна складові, як зазначалося вище, причому інноваційна є цілеспрямованою для наукової, а також вона трансформує прикладні результати наукових досліджень в інноваційний продукт. Тому актуальним є питання спрямованості наукового творчого процесу на прагматичний результат. Для цього використовується вже згаданий вище програмно-цільовий підхід. Переваги використання такого підходу до організації науково-інноваційного процесу такі:

- дає змогу об'єднати наукову та інноваційну складові науково-інноваційного процесу в єдиний конвеєр, узгоджуючи між собою результати діяльності й механізми їх досягнення;

- орієнтує процес на створення кінцевого продукту, а не на результати досліджень;

- уможливлює перейти від програмних наукових досліджень до цільових;

- узгоджує етапи науково-інноваційного процесу, задаючи вхідні та вихідні параметри об'єктів, що трансформуються;

- задає параметри кінцевого продукту, що дає можливість ще при плануванні визначити його інноваційний потенціал.

Управління науково-дослідним процесом за програмно-цільовим методом дає змогу сконцентрувати науково-творчий потенціал для розвитку визначених пріоритетних напрямів, стимулювання створення й просування необхідних ринку науково-технічних розробок. Планування, фінансування продуктивного наукового творчого процесу з інноваційним результатом здійснюється на засадах наукового інновінгу.

Науковий інновінг – це система продуктивної творчості в науковій сфері, яка передбачає побудову науково орієнтованого науково-інноваційного процесу з метою створення конкурентоспроможної наукомісткої продукції з високим інноваційним потенціалом, на яку є платоспроможний попит на ринку [9]. Для здійснення науково-інноваційного процесу в аграрній сфері було розроблено систему інноваційного провайдингу, яка описувала систему створення та трансформації наукових знань в інноваційний продукт. За визначенням, система інноваційного провайдингу – це «...комплекс, який забезпечує системний перехід до наукоємного ринку, здійснення інноваційних перетворень науково-виробничої бази, створення й розвиток підприємницької інтегрованої з наукою інноваційно-венчурної інфраструктури <...> Система інноваційного провайдингу розглядає науково-інноваційну діяльність як безперервний процес створення, удосконалення, привласнення і трансферу об'єктів науково-технічних та інноваційних досягнень» [18, с. 99].

Схема науково-інноваційного процесу передбачає правове регулювання об'єктів, які трансформуються від об'єкта креативних прав до об'єкта трансферу прав. Для цього слід чітко визначити об'єкти, якими оперуватимемо, і сформулювати порядок їх трансформації. Досить часто процес послідовної трансформації об'єктів не має чіткої формалізації. Зокрема, при розробці технологічних елементів досить розмитою є процедура трансформації об'єктів креативних прав (науково-прикладні знання) в об'єкти новачійних прав (наукові розробки), які передбачають наявність технічної документації, а також перетворення об'єктів новачійних прав в об'єкти майнових прав через проце-

дуру надання правової охорони та вартісної оцінки окремих наукових розробок і комплексних інноваційних продуктів.

Безперервний трансформаційний потік створюваних інформаційних об'єктів за системою наукового інновінгу дає змогу підвищити результативність наукової діяльності за рахунок удосконалення науково-інноваційного процесу. З вищенаведеного можна зробити висновок, що підвищення здатності наукових установ до продукування конкурентоспроможних інновацій передбачає такі дії:

1. Підвищення ефективності розв'язання поставлених проблем за рахунок творчого пошуку на основі евристичних принципів активізації творчої активності співробітників наукової установи.

2. Організація наукового процесу на основі програмно-цільового підходу, що передбачає проектування результатів досліджень – наукових розробок – на основі визначених перспективних напрямів розвитку галузі й економічної доцільності проведення досліджень.

3. Використання відповідного інструментарію оперування знаннями для методичного забезпечення інформаційної складової об'єктів науково-інноваційного продукування (ідентифікація, класифікація, тезаврація об'єктів креативних прав).

4. Організація і формалізація процесу здійснення правового супроводу при трансформації наукових розробок в інновації й трансферу інновацій.

5. Організація та формалізація економічної складової об'єктів науково-інноваційного продукування.

Загальну схему науково-інноваційного процесу в розрізі його складових представлено нижче (рис. 1).

Процес створення науково-інноваційної продукції формує три конвеєрні потоки, взаємозалежні між собою. Один із них являє собою трансформацію самого науково-технічного об'єкта – від науково-технічних знань через форму науково-технічних розробок і науково-технічних активів до стану інновацій; другий потік відображає правовий аспект трансформації – від об'єкта креативних прав через стан об'єкта майнових

прав до об'єкта трансферу прав; третій – економічну оцінку вартості створення та ре-

алізації науково-технічного об'єкта.

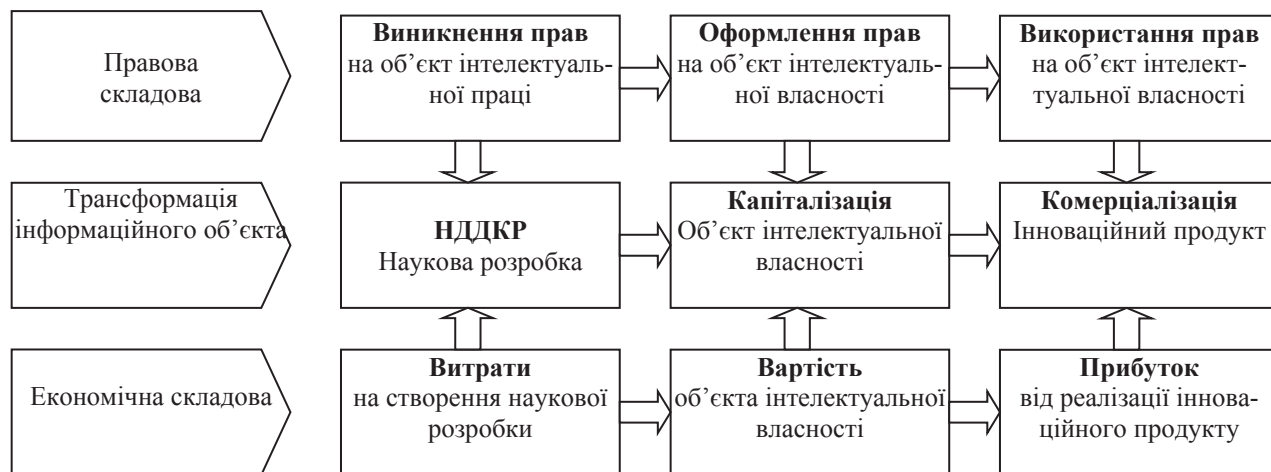

Рис. 1. Блок-схема науково-інноваційної процесу

Джерело: Сформовано авторами.

Таким чином, із продуктопотоків науково-інноваційного процесу за методом наукового інновінгу ми виділяємо інформаційну, складову знань і трансформацію її за тим же методом наукового інновінгу. Необхідною умовою формування продуктопотоків є формалізація знань, тобто виділення із загального потоку й надання такому об'єкту певних ознак. Інструментарій для оперування об'єктами знань надає менеджмент знань. Застосування його методів і підходів уможливує ефективно використовувати знання як актив організації. Інформаційна складова даних об'єктів має нематеріальну природу, тому для оперування такими об'єктами слід застосовувати спеціальні інструменти. Також треба виділити такі об'єкти знань та зафіксувати на матеріальному носії, тобто ідентифікувати. Для цього об'єктам знань варто надати певних ознак, за якими їх слід виділяти. Систематизовані в певну класифікацію ознаки об'єктів знань є основою для ідентифікації. Така система ознак повинна мати ринкову направленість, щоб визначати можливість комерціалізації інформаційного продукту. Крім того, ідентифіковані об'єкти знань мають відповідним чином зберігатися й бути підготовленими до використання. Отже, на етапі створення об'єктів знань їх потрібно ідентифікувати за ознаками ринкового спрямування.

У формалізованому потоці знань об'єкти ще не мають форми, в якій можуть бути ре-

алізовані на наукоємному ринку, для виконання цієї умови повинні трансформуватися певним чином і набути нових якостей. Для розгляду таких перетворень звернемо увагу на правові аспекти обороту об'єктів знань.

У ринкових умовах інтелектуальні досягнення використовуються як специфічні об'єкти – об'єкти інтелектуальної власності. Нематеріальна природа останніх зумовлює необхідність використання спеціального інструментарію привласнення таких об'єктів з метою подальшого застосування в ринкових відносинах та захисту від несанкціонованого використання. Для цього є інститут права. Таким чином, правова складова процесу створення й трансформації інформаційних об'єктів є важливим аспектом науково-інноваційного процесу. Специфіка інтелектуального продукту – його нематеріальність і пов'язані з цим особливості його використання. Як зазначав А. Горц: «Замість того, щоб сказати про нематеріальні по суті товари, що «їхня вартість полягає в знаннях», вірніше було б сказати, що вона полягає в монополії на знання, в ексклюзивних якостях, які ці знання надають товарам, в яких уречевлені, а також у здатності фірми зберегти цю монополію» [11]. Таким чином, зусилля власників знань повинні бути спрямовані на формування монополії на використання знань за допомогою організаційного, правового й економічного механізмів.

Використання знань як активу організації потребує організаційно-правових заходів щодо виділення, обліку, оцінки та захисту в процесі використання.

Для об'єктів трансформаційного процесу важливим є також економічний аспект, що зумовлює додаткові перетворення об'єктів знань. Адже при реалізації на ринку інтелектуальних продуктів важливим залишається питання окупності витрат на створення ринкового товару. Доцільність створення об'єктів знань у ринкових умовах визначається співвідношенням витрат на створення таких об'єктів до прибутку від їхньої реалізації.

Варто навести зауваження Р.М. Нижегородцева [16, с.6-7], що одержання наукової інформації як результат процесу праці є можливим лише у випадку, коли цю наукову інформацію супроводжує той чи інший матеріальний носій, в якому вона уречевлюється. Отже, продуктом праці ніколи не є сама по собі інформація, вона завжди виступає разом зі своїм матеріальним носієм, від форми і характеру якого часто суттєво залежать перспективи подальшого використання цієї інформації в процесі суспільного виробництва. Таким чином, як продукт праці, здійснюваної в сфері НДДКР, виступає не інформація як така, а інформаційний продукт, в якому уречевлена інформація обтяжена своїм матеріальним носієм.

У рамках системи інноваційного провайдингу на етапі створення знань необхідно сформувати таку систему управління знаннями, яка давала б змогу ефективно використовувати наявні знання та мала б механізми кореспондування з наступним етапом капіталізації. Входом у підсистему створення

знань є замовлення на сформований інноваційний продукт, виходом – інтегрований інноваційний продукт. Слід зазначити, що в загальному випадку кінцевий продукт, який буде представлений на ринку, має інтегрований, комплексний характер, тобто формується як система, що включає інтелектуальну (набір (комплекс) наукових розробок і науково-технічних знань) та матеріальну (наукомістка продукція або устаткування для використання ОІВ) складові. В термінах системи інноваційного провайдингу інтегрований продукт (науково-інноваційний продукт) включає:

системоутворювальний об'єкт (об'єкти) інтелектуальної власності (ОІВ). ОІВ можна розглядати як в економічному, так і в правовому аспекті. Правовий аспект функціонування ОІВ набуває важливого значення в зв'язку з нематеріальною його природою. Використання ОІВ регулюється у відповідному правовому полі, об'єкту інтелектуальної власності надається правовий статус. Як об'єкт купівлі-продажу виступають майнові права на ОІВ;

науково-технологічний супровід його використання. Науково-консультаційні послуги стосуються консультацій як із виконання окремих технологічних елементів, так і організаційно-методичних заходів зі здійснення виробничої діяльності загалом. Науково-консультаційні послуги, що надаються власником інноваційного продукту, можуть мати різноманітний характер, бути уніфікованими для використання або для кожного випадку обиратися індивідуально;

матеріальну складову: наукоємну продукцію або устаткування для використання ОІВ (рис 2).

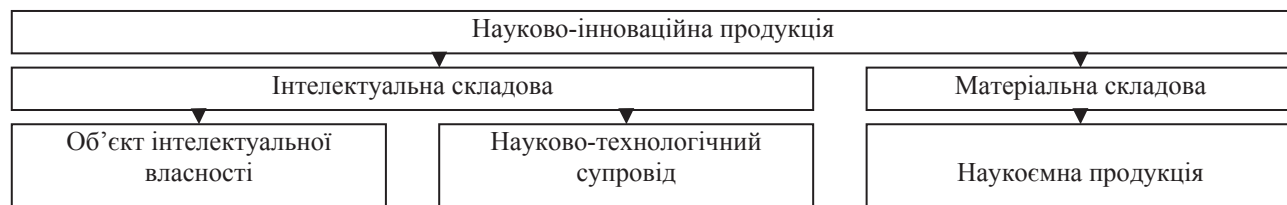

Рис. 2. Складові науково-інноваційної продукції

Джерело: Складено авторами.

Зазначені елементи продукту доповнюють один одного, надаючи інноваційному продукту закінченості, цілісності.

У світовій практиці при патентуванні ОІВ зазвичай власник передбачає, що для ефективного використання ОІВ необхідні специфічні матеріальні та/або нематеріальні ком-

поненти, які компанія-власник ОІВ надає тільки у разі укладення ліцензійних угод на використання ОІВ. Такими компонентами може бути матеріальна складова – наприклад, у рослинництві це насіння сорту рослин як компонент ліцензійної угоди на право використання сорту рослин, яке закріплене патентом чи свідоцтвом. Як нематеріальна складова можуть бути використані ноу-хау, що охороняються як комерційна таємниця, без якого використання ОІВ не дасть очікуваного ефекту. Для рослинництва це сортова агротехніка, деякі елементи технології, які уможливають ефективно використовувати одержане за ліцензією право на сорт рослин.

Висновки. Інноваційний потенціал науки полягає в можливості створення новацій із метою подальшої трансформації їх в інноваційні продукти. Інноваційний потенціал на рівні галузі визначається як здатність і можливість підприємств галузі сприймати інноваційні рішення, які сприяють підвищенню ефективності діяльності галузі; на рівні окремих підприємств галузі – наявність та готовність до використання системи засобів і ресурсів при веденні інноваційної діяльності з метою одержання конкурентних переваг; на рівні інноваційних продуктів – це наявність та готовність до використання системи засобів і ресурсів для реалізації й одержання економічної вигоди від використання інтелектуального продукту (це сукупність наявних можливостей, засобів реалізації прав на інтелектуальний продукт як нематеріальної складової комплексного інноваційного продукту для одержання економічних вигід від його використання).

Нами удосконалено обґрунтування сутності поняття інноваційного потенціалу на-

укової розробки як можливості та готовності до використання сукупності певних характеристик продукту, які сприяють його реалізації на наукоємному ринку, в структурі якого можна виділити інформаційну складову, що визначає сутність розробки й характеризується новизною та корисністю, правову складову як систему організації монопольного використання прав на інтелектуальний продукт і економічну (вартісну) складову, яка дає можливість оптимізувати економічні показники науково-інноваційної діяльності.

Тому запропоновано концептуальний підхід до підвищення інноваційного потенціалу науково-технічної продукції на основі застосування системи наукового інновінгу, що являє собою технологію створення інноваційних продуктів із використанням цілеспрямованого прагматичного творчого пошуку. Його складовими є використання інструментарію активних знань творчості та програмно-цільового підходу при плануванні й виконанні науково-дослідних робіт; формування чітких формальних процедур капіталізації та комерціалізації новацій, тобто ідентифікації, класифікації й тезаврації знань після їх створення, оцінки їх вартості та постановки на бухгалтерський облік із наступною інтеграцією як елементу до комплексного інноваційного продукту.

Оцінка інноваційного потенціалу науково-інноваційної продукції виступає як синтезована оцінка ресурсів інноваційного процесу й здійснюється згідно зі структурою інноваційного потенціалу, сформованою на основі програмно-цільового підходу. Нами удосконалено оцінку результативності науково-інноваційної діяльності за характеристиками створених наукових розробок.

Список використаних джерел

1. *Александрова В.П.* Ліцензія як засіб обміну науково-технічними досягненнями та ефективного їх використання / В.П. Александрова, Т.І. Щедрина // Проблеми науки. – 2001. – №7. – С. 21-25.
2. *Андрощук Г.О.* Економічний механізм стимулювання інновацій / Г.О. Андрощук // Проблеми науки. – 2000. – №1. – С. 24-30.
3. *Ансофф И.* Стратегическое управление / И. Ансофф – М.: Экономика, 1989. – 303 с.
4. *Бажал Ю.М.* Інноваційний розвиток економіки та напрями його прискорення: наук. доп. / Ю.М. Бажал, І.В. Одотюк, М.С. Данько [та ін.]. – К.: Ін-т економічного прогнозування НАНУ, 2002. – 80 с.
5. *Бендиков М.А.* Рынки высокотехнологичной продукции: тенденции и перспективы развития / М.А. Бендиков, И.Э. Фролов // Маркетинг в России и за рубежом. – 2001. – №2. – С. 147-156.
6. *Большая Советская энциклопедия* / Т. 20. – М.: Изд-во БСЭ, 1975. – 352 с.
7. *Валдайцев С.В.* Управление инновационным бизнесом / С.В. Валдайцев. – М., 2001. – 344 с.
8. *Володін С.А.* Інноваційний розвиток аграрної науки: моногр. / С.А. Володін. – К.: МАУП, 2006. – 400 с.

9. Володін С.А. Теоретико-методологічні та організаційні засади інноваційного провайдингу на наукоємному аграрному ринку / С.А. Володін – К.: ЗАТ «Нічлава», 2007. – 384 с.
10. Гесьць В.М. Інноваційні перспективи України / В.М. Гесьць, В.П. Семиноженко – Х.: Константа, 2006. – 272 с.
11. Горц А. Знание, стоимость и капитал. К критике экономики знаний / А. Горц // Логос: философско-литературный журнал. – 2007. – №4. – С. 5-63.
12. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи / Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк [та ін.]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2014. – 516 с.
13. Крисальний О.В. Організаційно-економічні особливості інноваційної діяльності / О.В. Крисальний. – Економіка АПК. – 2005. – №8. – С. 10-13.
14. Курило Л.І. Інтелектуальний капітал в аграрній сфері економіки / Л.І. Курило. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – 322 с.
15. Лопатин В.А. Русский толковый словарь / В. А. Лопатин, Л. Е. Лопатина; изд. 7-е, испр. и доп. – М.: Рус. яз., 2001. – 882 с.
16. Нижегородцев Р.М. Информационная экономика. Кн. 2. Управление беспорядком: Экономические основы производства и обращения информации / Р.М. Нижегородцев. – М.: Кострома, 2002. – 174 с.
17. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова: Российская академия наук. Институт русского языка им. В.В. Виноградова; Изд. 4-е, доп. – М.: Азбуковник, 1999. – 944 с.
18. Пигоров Г.С. Креатология и интеллектуальные технологии инновационного развития: учеб. для ВУЗов / Г.С. Пигоров, В.П. Козинец, А.Г. Махмудов [и др.] – Днепропетровск: Пороги, 2003. – 502 с.
19. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б.Санто; пер. с венг. с изм. и доп. автора; общ. ред. и вступ. от Б.В. Сазонова. – М.: Прогресс, 1990. – 296 с.
20. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А. М. Прохоров; изд. 4-е. – М.: Сов. энциклопедия, 1987. – 1600 с., с. 1046.
21. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент: учебник для вузов. 5-е изд. / Р. А. Фатхутдинов – СПб.: Питер, 2005. – 448 с.
22. Федулова Л. Стратегія управління інтелектуальною власністю в умовах інноваційної економіки / Л. Федулова // Персонал. – 2006. – №11. – С. 72-80.
23. Шкворець Ю. Програмно-цільове управління реалізацією пріоритетних напрямів соціально-економічного та науково-технічного розвитку / Ю. Шкворець // Економіка України. – 2001. – № 7. – С. 14-18.
24. Barnett H G. Innovation: The Basis of Cultural Change / H. G. Barnett. – New York : McGraw-Hill Book Company, 1953. – 462 p.
25. Drucker P. Innovation and Entrepreneurship : Practice and Principles / P.R. Drucker. – New York: Harper and Row, 1985. – 277 p.
26. Freeman C. The National System of Innovation in Historical Perspective / C. Freeman // Cambridge Journal of Economics. – 1995. – Vol. 19. – P. 5-24.
27. Man J. Creating innovation / J. Man // Work Study. – Vol. 50, №3. – 2001. – P.229-233.
28. Mensch G. Stalemate in Technology – Innovations Overcome the Depression. – New York: Ballinger Publishing Company, 1979. – 241 p.
29. Schumpeter J.A. The theory of economic growth / Cambridge, MA: Harvard University Press, 1934. – 255 p.
30. Twiss B. Managing technological innovation / B. Twiss. – 4 ed. – London : Pitman Publishing, 1992. – 758 p.

Стаття надійшла до редакції 04.04.2017 р.

Фахове рецензування: 11.04.2017 р.

* * *

Новини АПК

Продовольчий ринок України наповнений товарами в необхідному обсязі

Внутрішній ринок України наповнений продовольчими товарами в повному обсязі. Забезпечувати потреби ринку й надалі можливо завдяки наявності достатніх потужностей із виробництва харчових продуктів і запасів сировини. Про це йшлося під час відкритого засідання Робочої групи з моніторингу продовольчих ринків 17 травня поточного року.

Зустріч відбулася за ініціативи Антимонопольного комітету України у рамках Меморандуму про співпрацю між АМКУ, Міністерством аграрної політики та продовольства України і Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

«Мінагрополітики регулярно проводить моніторинг продовольчого ринку щодо його наповненості харчовими продуктами. Аналіз свідчить, що Україна стабільно виробляє достатню кількість продовольства для забезпечення внутрішніх потреб», – зауважив директор Департаменту продовольства Мінагрополітики України Микола Мороз.

На основі даних Держстату України та обласних державних адміністрацій Мінагрополітики здійснює аналіз стану насичення ринків основними продуктами харчування як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні. Результати такого аналізу були презентовані під час засідання Робочої групи.

Прес-служба Мінагрополітики України